

Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024 - 2025 taloussuunnitelma

Khall 07.12.2022 § 286
276/02.02.00/2022

Valmistelija kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Hallintosäännön 64 §:n mukaan kunnanhallitus päättää talousarvioesityksestä ja kunnanvaltuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat palvelualuekohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet seuraavan kolmen vuoden ajalle.

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Suhdannelaitokset ovat päivittäneet viime viikkoina talousennusteensa vuosille 2022-2024. Muutokset kevään ennusteisiin aiheutuvat pääosin oletettua vahvemmassa talouskehityksestä vuoden 2022 alkupuolella, inflaationäkymän pitkittymisestä sekä energian kallistumisesta erityisesti Euroopassa. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan BKT:n odotetaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2022, joka on 0,2 % parempi kuin kevään ennusteessa. Ensi vuonna kasvu on heikkoa, vain 0,5 %, ja Suomea uhkaa taantuma.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaville hyvinvointialueille. Suuressa kuvassa kuntatalouden juoksevat menot ja tulot likimain puolittuvat, mutta verotuloja kertyy osin edelleen uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Kertaluontoisten ajoitustekijöiden vuoksi vuosi 2023 onkin kuntataloudessa poikkeuksellisen vahva. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlasketun toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan jopa 1,2 miljardia euroa ja tilikauden tuloksen noin 2,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Muutos on kuitenkin vain väliaikainen.

Vuonna 2024 kuntatalous heikkenee jälleen. Kehitysarvion mukaan kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja toimintatulot keskimäärin 0,7 prosenttia vuosina 2024-2026. Toimintamenojen kasvu aiheutuu pääasiassa hintojen noususta.

Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2022 yhteensä noin 26,8 mrd. euroa. Vuonna 2023 kuntien verotulot ovat arvioilta 14,1 mrd. euroa. Kunnissa verotulot pienenevät keskimäärin 47,3 prosenttia vuonna 2023. Kuntien kunnallisveron tuottoa leikataan vuoden 2023 alusta kaikilta kunnilta 12,64 prosenttiyksikköä. Tämän leikkauksen jälkeen Paltamon kunnallisveroprosentti on 9,36. Vuonna 2022 se on 22 prosenttia. Kiinteistöverotus säilyy ennallaan. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta pienennetään yhdellä kolmasosalla ja valtiolle menevää osuutta kasvatetaan vastaavasti.

Paltamon kunnassa verotulot ovat arviolta noin 7 miljoonaa euroa vuonna 2023. Vuonna 2024 verotulot laskevat, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen täysimääräinen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verorahoitus kasvaa keskimäärin 3,0 prosenttia vuodessa vuosina 2025-2026.

Uudistus vaikuttaa merkittävästi myös peruspalvelujen valtionosuuksiin. Paltamon osalta valtionosuudet vähenevät noin 85 prosenttia. Valtionosuus vuodelle 2023 on arviolta noin 2,09 miljoonaa euroa. Arvio suunnitelmavuosille 2024–2025 on, että valtionosuuksien taso (ilman TE-uudistuksen vaikutusta) on matalampi kuin vuonna 2023. Arvio perustuu oletamaan, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset tulevat olemaan kuntien tilinpäätöksissä 2022 suuremmat kuin talousarvioissa ja siirtyvien tulojen kasvu ei kata tuota muutosta. Tämä erotus katetaan kuntien valtionosuuksia leikkaamalla. Valtionosuuksien näin muuttuva taso on pysyvä (pl. normaalit vuotuiset indeksitarkistukset tai muut valtionosuuksiin kohdistettavat leikkaukset tai lisäykset). Kuitenkin vuosina 2024 ja 2025 leikataan vielä erikseen vuoden 2023 mahdollinen ns. liikaa maksettu valtionosuus.

Paltamon kunnan talousarvioesitys vuodelle 2023 on noin 176 000 euroa ylijäämäinen. Tulorahoituksen osalta tuleviin vuosiin liittyy vielä paljon epävarmuutta. Valtionosuuksien tuleva taso selviää lopullisesti vuoden 2023 aikana. Taloussuunnitelmavuosi 2024 on arvion mukaan lähes 0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen ja vuosi 2025 lievästi ylijäämäinen.

Esittelijä

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan
päättöesitys:

Kunnanhallitus

1) esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vuoden 2023 talousarvion ja toimintasuunnitelman sekä taloussuunnitelman vuosille 2024 - 2025

2) oikeuttaa hallintojohtajan tekemään tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Kunnanhallitus:

Merkittiin pöytäkirjaan, että organisaatiokaavioon tehdään tekninen korjaus, jossa kaavioon lisätään lupa- ja valvontalautakunta.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Jyri Saastamoinen poistui kokouksesta klo 15.34.

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

Tämän pykälän osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

Toimeenpano: kunnanvaltuuston käsittelyyn
Muutoksenhakukielto (asia koskee valmistelua)